

Το μόνο ζητούμενο

Η ελληνική κυβέρνηση βρίσκεται ενώπιον ενός ιστορικού διλήμματος εν όψει της συνόδου κορυφής του Ελσίνκι, όπου επί της ουσίας καλείται να αποφασίσει εάν η ευρωπαϊκή προοπτική της Τουρκίας λειτουργεί υπέρ των ελληνικών συμφερόντων ή εάν θα μετατρέψει τη συνάντηση των δεκαπέντε ηγετών της Ε.Ε. σε πεδίο ελληνοτουρκικής διενέξεως, όπως συ-

Του ΚΩΣΤΑ ΙΟΡΔΑΝΙΔΗ

νέβαινε έως τώρα σε προηγούμενες συνόδους κορυφής.

Δεν υπάρχει καμμία αμφιβολία ότι η Τουρκία από άποψη θεσμική, πολιτική, οικονομική αλλά και κοινωνικής διαρθρώσεως, δεν θα έπρεπε να πάρει τον χαρακτηρισμό της «υποψήφιας» προς ένταξη χώρας στην Ευρωπαϊκή Ένωση.

Πέραν τούτου, θα ήταν μάλλον αφελές εάν η ελληνική πλευρά ανέμενε ουσιαστική χειρονομία καλής θελήσεως από την τουρκική κυβέρνηση, παρά τις «συστάσεις» που έγιναν προς την κατεύθυνση αυτή από τον πρόεδρο των ΗΠΑ Μπιλ Κλίντον, της Γαλλίας Ζακ Σιράκ και άλλων Ευρωπαίων ηγετών, δίχως να υπάρξει προς το παρόν καμμία ανταπόκριση.

Φυσιολογικώς αυτές οι διαπιστώσεις θα έπρεπε να οδηγήσουν την ελληνική κυβέρνηση στην απόφαση να μη συναινέσει στην υποψηφιότητα της Τουρκίας. Στην πραγματικότητα, όμως, όχι μόνον θα πρέπει να συμβεί το αντίθετο, αλλά η Ελλάδα θα έπρεπε να είναι η επισπεύδουσα χώρα για την ταχύτερη ενσωμάτωση της Τουρκίας στην Ε.Ε.

Βεβαίως, η Ελλάς δεν πρέπει να στηρίξει την τουρκική «υποψηφιότητα», διότι τάχα η προσέγγιση της Τουρκίας προς την Ε.Ε. θα ενισχύσει τις εκσυγχρονιστικές δυνάμεις αυτής της χώρας σε σημείο ώστε να παραγκωνισθεί το αυταρχικό καθεστώς, σύμφωνα με την κρατούσα άποψη που προβάλλεται από τις ΗΠΑ, τις χώρες της Ε.Ε., αλλά και από ορισμένους κύκλους στην Ελλάδα. Η προοπτική μετασχηματισμού του τουρκικού πολιτικού συστήματος είναι τόσο μακράν που παύει να έχει πρακτική σημασία στον μεσοπρόθεσμο πολιτικό σχεδιασμό.

Η Τουρκία, λόγω της γεωγραφικής της θέσεως, της πολιτιστικής της παραδόσεως, των ιστορικών της καταβολών είναι μια χώρα του «ενδιάμεσου χώρου» και ως εκ τούτου δεν μπορεί να ενσωματωθεί κατά τρόπο απόλυτο στην Ευρώπη αλλά ούτε να διολισθήσει προς την Ανατολή, δίχως τραγικές συνέπειες για τη στα-

θερότητα και την ακεραιότητά της.

Ακριβώς για τον λόγο αυτόν και επειδή η τουρκική πολιτική ηγεσία είναι εκ των πραγμάτων αναγκασμένη να παραπαίει προς τη μία ή την άλλη κατεύθυνση, ανάλογα με την εκάστοτε συγκυρία, είναι αναγκαίος ο εγγκλωβισμός της Τουρκίας εντός συγκεκριμένου πλαισίου, τα όρια του οποίου θα λειτουργούν ελαστικά στην συγκεκριμένη περίπτωση.

Τα ανωτέρω μπορεί να ηχούν ως παραβίαση ανθρωπιστικών ή δημοκρατικών αρχών της Δύσεως και ως απόπειρα επιβολής προτιμησιακής συμπεριφοράς έναντι της Αγκυρας, αλλά επί της ουσίας είναι προβληματισμοί «πολυτελείας» που πρέπει να απασχολούν τις χώρες της κεντρικής Ευρώπης. Αντίθετα, για την Ελλάδα, λόγοι πρακτικής πολιτικής επιβάλλουν την παράκαμψη –κατά τον πλέον βάνουσο τρόπο εάν αυτό είναι αναγκαίο– των μειονεκτημάτων που εμφανίζει η Τουρκία, προκειμένου επαξίως να καταστεί μέλος της Ε.Ε. Για την Ελλάδα, το ζητούμενο δεν είναι ο ουσιαστικός εκσυγχρονισμός του τουρκικού πολιτικού συστήματος, αλλά η επίτευξη μιας κάποιας σταθερότητας στις διμερείς σχέσεις, για όσο διάστημα είναι αυτό δυνατόν.

Ο λόγος είναι ότι στην περίπτωση της Τουρκίας, η ένταση και η κρίση –εσωτερική και διεθνής– διασφαλίζει την άσκηση της εξουσίας και σταθεροποιεί έστω προσωρινά –με τη σχετική σημασία που έχει η λέξη αυτή– όταν χρησιμοποιείται για την περίπτωση της Τουρκίας– το αυταρχικότερο τμήμα του τουρκικού κατεστημένου. Αντιθέτως στην Ελλάδα, παρά την προβαλλόμενη ευημερία των αριθμών, τα εύσημα που αποδίδει στην ελληνική οικονομία και τον «ηγετικό ρόλο» που επεφύλαξε για τη χώρα μας ο Αμερικανός πρόεδρος Μπιλ Κλίντον, το πολιτικό σύστημα δεν αντέχει τις βίαιες αντιπαραθέσεις και ιδίως η κυβέρνηση αποκάλυπτε συχνά σημεία απωλείας του ελέγχου.

Πέραν τούτου, οι ελληνικές κυβερνήσεις των τελευταίων ετών αισθάνονται αδύναμες να αντιμετωπίσουν στο διμερές επίπεδο τις πολλαπλές προκλήσεις του τουρκικού κατεστημένου, στην Κύπρο και στο Αιγαίο, και αναζητούν πάντα τις παρεμβάσεις τρίτων, για την επίλυση των θεμάτων που εγείρει η Αγκυρα, όχι διότι στερούνται νομικών επιχειρημάτων, αλλά επειδή η δυναμική αντιμετώπιση των προκλήσεων είναι εκτός της λογικής του ελληνικού πολιτικού συστήματος.

Αυτό και μόνον το γεγονός ανα-

δεικνύει πόσο αναγκαία είναι για την Ελλάδα η κοινή συμμετοχή της με την Τουρκία σε πολυεθνικές οργανισμούς. Το γεγονός, λόγου χάρι, ότι η Ελλάδα και η Τουρκία είναι μέλη του ΝΑΤΟ αιεδείχθη σωτήριο, στο διάστημα των τελευταίων σαράντα χρόνων, διότι και μόνον η συμμετοχή τους στην ίδια Συμμαχία απέτρεψε την στρατιωτική τους εμπλοκή ή από μια άλλη άποψη προσέφερε το άλλοθι σε διαδοχικές ελληνικές κυβερνήσεις να μην μετέλλθουν της βίας, ακόμη και όταν αυτό ήταν αναγκαίο, όπως στην περίπτωση της τουρκικής εισβολής στην Κύπρο.

Με τον ίδιο τρόπο, λοιπόν, η συμμετοχή της Τουρκίας –σε αυτήν τη φάση πρόκειται για μία τυπική ενσχυσή των τουρκικών δεσμών με την Κοινότητα– στην Ε.Ε. εξυμνείται πρωτίστως να μην μετέλλθουν τα ελληνικά συμφέροντα, αν όχι για κανέναν άλλο λόγο, απλώς και μόνον διότι δεν θα δώσει στην Αγκυρα το πρόσχημα κλιμακώσεως της εντάσεως, εάν η Αθήνα ηρνεύτο να συναινέσει στην τουρκική υποψηφιότητα.

Βεβαίως, η ενσωμάτωση της Τουρκίας στο ΝΑΤΟ ήταν μία διαδικασία σαφώς απλούστερη εν σχέση με την πορεία της χώρας αυτής προς την Ενωμένη Ευρώπη, διότι ένα στρατοκρατούμενο, ως προς την αντίληψη, καθεστώς, όπως είναι το τουρκικό –από ιδρύσεως της Τουρκικής Δημοκρατίας– δεν έχει δυσκολίες να ενσωματωθεί σε έναν στρατιωτικό μιχαρισμό, όπως ήταν η Ατλαντική Συμμαχία, πριν προσλάβει μετά την διάλυση του Συμφώνου Βαρσοβίας, διάσταση περισσότερο πολιτική.

Κατά πόσο τελικώς η Τουρκία θα πετύχει να ανταποκριθεί στις υποχρεώσεις της υποψηφίας προς ένταξη χώρας στην Ε.Ε. είναι ένα μείζον θέμα που αφορά όμως την πολιτική, την στρατιωτική και την οικονομική ηγεσία της χώρας αυτής και πολύ λιγότερο την Ελλάδα να σχεσσει με τους άλλους εταίρους μας στην Κοινότητα που θα κληθούν να καταβάλλουν το οικονομικό τίμημα της προσεγγίσεως της Αγκυρας με την Ε.Ε.

Το μόνο θέμα το οποίο θα πρέπει να εξασφαλίσει η Ελλάς, όπως επεσήμανε και ο κ. Κ. Μητσοτάκης, την Παρασκευή, είναι ότι η Κύπρος θα έχει το δικαίωμα να ενταχθεί στην Ε.Ε. ανεξαρτήτως εάν υπάρξει λύση του πολιτικού προβλήματος. Αυτό όμως είναι ένα ενδοκοινοτικό θέμα, δεν αφορά στην Τουρκία, και αυτό θα πρέπει είναι το μόνο ζητούμενο της ελληνικής κυβερνήσεως κατά τη σύνοδο κορυφής στο Ελσίνκι.

28/11/99

Καθημερινή